

ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОГО ТА ПОРІВНЯЛЬНОГО МОВОЗНАВСТВА І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

DOI: 10.18524/2307-4558.2023.39.284908

УДК [811.161.2+811.162.1]’373.612.2

ВОЙЦЕВА Олена Андріївна,

доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри загального та слов’янського мовознавства філологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна; e-mail: movoznavstvo98@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-3460-4545.

МАЛИЧЕНКО Юлія Сергіївна,

студентка 4 курсу філологічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна; e-mail: movoznavstvo98@gmail.com.

СИМВОЛІЧНА ПРИРОДА ЗООМОРФНОЇ МЕТАФОРИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ПОЛЬСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРАХ

Анотація. *Мета* статті полягає у встановленні закономірностей семантико-символічних і функціонально-прагматичних особливостей зооморфних метафор у сучасній українській і польській мовах. *Об’єктом* аналізу виступають зооморфні метафори — закріплені в системі української та польської мов переносні значення назв тварин, у яких узагальнено знання та уявлення про світ тварин у проєкції на людину. *Предметом* дослідження є символічна природа зооморфної метафори в українській і польській мовах. У проаналізованому матеріалі наявні метафори-універсалії, синонімічні найменування, а також унікальні зооморфні метафори, що представляють національно-культурну інтерпретацію образів тварин у мові українського й польського народів. *Перспективи* дослідження полягають у подальшому зіставному вивченні зооморфізмів у різних слов’янських мовах, оскільки вони посідають важливе місце в картині світу слов’ян.

Ключові слова: семантика, символічне значення, зооморфна метафора, лінгвокультура, польська мова.

Постановка проблеми та зв’язок із попередніми дослідженнями. Міжмове зіставлення одиниць лексичного рівня та вивчення своєрідності концептуалізації світу в різних національних мовах було предметом дослідження багатьох відомих мовознавців: В. фон Гумбольдта, Е. Косеріу, А. Вежбицької, Є. Бартмінського, в тому числі українських: С. Жаботинської, Ю. О. Жлуктенка, А. П. Загнітка, В. І. Кононенка, Т. А. Космеди, М. П. Кочергана, Л. А. Лисиченка, В. М. Манакіна, М. Скаба та ін.

Найважливішою фігурою мови, яка застосовує слова в переносному значенні, є метафора — універсальний та інтенсивний засіб збагачення лексичного складу мови. Природа метафор надзвичайно різноманітна, вони можуть відрізнятися між собою ступенем своєї незвичайності та складності. В українському мовознавстві зооморфну метафору (зооморфізм, зоосемізм) досліджували Г. Л. Кривенко, Т. І. Гончарова, Н. Б. Дем’яненко, О. В. Лазер-Паньків, О. І. Голубовська, Н. Лобур, Т. Ніколашина, Д. Ужченко та ін. [2; 3; 5; 8], однак, як наголошує Т. І. Міхєєва, «для виду метафорного перенесення «людина → тварина» в лінгвістичній практиці ще не закріплено єдиного терміна» [6, с. 20].

Зооморфна метафора та її символіка в сучасній українській і польській мовах досліджена ще недостатньо, вона потребує уваги науковців з огляду на те, що належить до «найпотужнішого виду метафоричних перенесень, що виникають на підставі подібності тварини й людини, зумовленої різними чинниками, такими як зовнішні риси ... особливості поведінки, а формальним показником при цьому є загальні назви тварин» [6, с. 19], має національно-специфічні особливості у споріднених слов’янських мовах, дозволяє краще зрозуміти ментальність і національний характер українського та польського народів.

Формулювання завдань. Об’єктом дослідження виступають зооморфні метафори — закріплені в системі української та польської мов переносні значення назв тварин, у яких узагальнено знання й уявлення про світ тварин у проєкції на людину. Метою статті є визначення закономірностей семантико-символічних і функціонально-прагматичних особливостей зооморфних метафор у сучасних українській і польській мовах. Джерельною базою дослідження слугували Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наукова думка,

1970—1980 (СУМ-11); Словник української мови online. Т. 1–13 (СУМ-20 — Словник української мови : у 20 т. / [голов. наук. ред. В. М. Русанівський ; наук. керівник проекту В. А. Широков]. Київ : Наук. думка, 2010–2022); Słownik języka polskiego PWN (SJP PWN); Wielki słownik języka polskiego PAN (WSJP PAN). Загальна кількість назв становила 100 лексем (52 мовних одиниці в українській мові та 48 — в польській мові).

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день особливий науковий інтерес представляє вивчення взаємозв'язків мови і культури через призму мовної свідомості. Ключем до розуміння культури слов'янських етносів виступає лінгвокультурний код — «система символів, об'єднаних тематичною спільністю, що мають єдину образну основу, виконують знакову функцію, об'єднаних в лексико-фразеологічному полі. Лінгвокультурний код — це симбіоз вербального і культурного коду, результат поширення культурного коду на природну мову» [11, с. 3]. Зокрема біоморфний культурний код розглядаємо як комплекс найменувань флори і фауни, в якому відображені уявлення лінгвокультурних спільнот про рослинний і тваринний світ. Цей код тісно пов'язаний з культурними стереотипами, з поглядом людини на навколишню дійсність.

На підставі назв тварин, що в переносному значенні позначають людину в сучасній українській і польській мовах, ми класифікували зібраний матеріал таким чином: 1) еквівалентні найменування — рівнозначні, рівноцінні за семантикою назви (14 слів в українській і польській мові), 2) еквівалентно-синонімічні назви — частково подібні назви за семантикою (19 слів в українській мові і 21 — у польській), 3) безеквівалентні лексеми (19 найменувань в українській мові та 13 — у польській).

Еквівалентні найменування позначають переносні значення, які збігаються в українській і польській мовах: 1) назви, які позначають дівчину (укр. *коза*, пол. *koza* «перен., розм. Про жваву, рухливу дівчину» [10 : <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=42641&page=1347/>; 12]: «*He знаєш, чия ота фата [дівчина]? — й показав на Гашицу. — Котра? Ота коза дика в білій спідниці?*» (Михайло Коцюбинський); «*Ufałaś im, szesnastolatkom! Toż to jeszcze głupie kozy... Zostawiałaś je same na całe tygodnie, to teraz masz!*» (Maria Nurowska, Sprawa Niny S.); 2) лексеми, що називають чоловіка (укр. *сокіл*, пол. *sokół* «перен., поет. Юнак або чоловік, який відзначається красою, сміливістю, молодечтвом» [9, т. 9, с. 438; 12]: «*Постаріли обоє, згорбилися. Не старіє тільки радість у їх серці: батько радіє своїм сином; мати не надивиться на свого сокола*» (Панас Мирний); «*Zabrakło nam siły groźnego ramienia Wodza naszego, Spartaka — sokola*» (Halina Rudnicka, Uczniowie Spartakusa та іменники спільного роду, що в переносному значенні називають осіб жіночої і чоловічої статі (укр. *кит, морж, лінивець, ведмідь, лис, осел, лев, пануга, хамелеон, вівця, теля, зубр*; пол. *wieloryb, leniwiec, lis, lew, raryga, kameleon, owca, osioł, mors, cięle, niedźwiedź, żubr*).

Еквівалентні назви спільного роду (усього — 24, з них 12 назв в українській мові, 12 — у польській). В українській мові — *кит, морж, лінивець, ведмідь, лис, осел, лев, пануга, хамелеон, вівця, теля, зубр*; у польській мові — *wieloryb, leniwiec, lis, lew, raryga, kameleon, owca, osioł, mors, cięle, niedźwiedź, żubr*. Наприклад, укр. *лінивець*, пол. *leniwiec* позначають «розм. Лінива людина; ледар» [9, т. 4, с. 516; 12]: «*Як звеє [козак] його гаранником! Той лінивець аж підскочив вище козака*» (Україна сміється); «*Czeszko należał do pisarzy leniwców, niechętnie zabierał się do pracy*» (Kira Gałczyńska, Nie wróć tu nigdy, czyli pożegnanie z Mazurami).

У зібраному матеріалі переважають зооморфізми з пейоративною конотацією (16 слів): укр. *лінивець, ведмідь, лис, осел, пануга, хамелеон, вівця, теля*; пол. *leniwiec, lis, niedźwiedź, raryga, kameleon, owca, osioł, cięle*. Серед них виокремлюємо лексико-семантичні групи слів, що в переносному значенні позначають: 1) розумові здібності людини: укр. *пануга, вівця, теля, осел*; пол. *raryga, cięle, osioł, owca*; 2) фізичні особливості людей: *лінивець, ведмідь*; пол. *leniwiec, niedźwiedź* «*pot. dobrze zbudowany mężczyzna, który porusza się niezgrabnie*» [12]: «*Oria zamilkła na chwilę. Zerknęła na Medyczuka. Co za niedźwiedź. Był tak silny, tak pierwotny i tak tagodny, że serce jej przy nim topniało*» (Jaga Rydzewska, Atalaya, Wojownicy) та 3) моральні якості людини: укр. *лис, хамелеон*; пол. *lis, kameleon*.

Назви з меліоративним відтінком у семантиці (всього — 12 мовних одиниць): укр. *коза, кит, морж, лев, сокіл, зубр*; пол. *koza, wieloryb, mors, lew, sokół, żubr* ми поділили на лексико-семантичні групи слів, що в переносному значенні називають: 1) поведінку людини (укр. *коза, лев, сокіл*; пол. *koza, lew, sokół*); 2) її місце в суспільстві (укр. *кит, зубр*; пол. *wieloryb, żubr* «*pot. przedstawiciel grupy konserwatywnych ziemian polskich, mieszkających na początku XX wieku na wschodnich terenach Rzeczypospolitej, dziś należących do Litwy lub Białorusi*» [12]: «*Co za huraganowa żywotność. Co za przedziwne połączenie kresowego żubra z amerykańskim biznesmenem*» (Marian Brandys, Dziennik); 3) звички як особливі форми поведінки людей (укр. *морж*; пол. *mors* «*розм. Про людину, що купається в крижаній воді*» [9, т. 4, с. 802; 13]: «*Зима. Восьма ранку. А наш єусід-морж вже спускається до узбережжя річки*» (Газета «Здоров'я — головне»); «*Dodatkową atrakcją była kąpiel morsów górskich. Gorącymi okłaskami witano każdą próbę moczenia się w zimnej wodzie wodospadu*» (Gorące pożegnanie zimy, Gazeta Wrocławska, 2003).

До **еквівалентно-синонімічних найменувань**, що переважають за кількістю у зібраному матеріалі (40 найменувань), належать зооморфізми з відтінками у значенні, які співпадають лише частково. Зібрані найменування ми поділили на слова, які в переносному значенні позначають чоловіка (2 на-

звн: укр. *цан* «перен., ірон. Про чоловіка з неприємним, фальшивим голосом; про бородатого або старого чоловіка» [9, т. 11, с. 179]: «— Я взагалі не хочу чути снів цього дурного *цану*. Він псує мені настрої» (Журнал «Дитячі оповідання»); пол. *byk* «pot. o dużym, silnym mężczyźnie» [12]: «*Moji żołnierze mnie obstarpi i nie były to pokurcze, ale zdrowe byki, bicepsy jak trzeba*» (Maria Nurowska, *Mój przyjaciel zdradca*) або жінку (6 назв, наприклад, укр. *видра, кобила, корова* «перен., зневажл. Про незграбну, товсту або нерозумну жінку» [9, т. 4, с. 295]: «*Жінка його не сподобалась мені: неінтелектуальна, нецікава, суцця корова (вибачай за вислів!)*» (Михайло Коцюбинський); пол. *krowa*: «obrażl. o kobiecie niezgrabnej, osiężatej, leniwej» [12]: «*Tymczasem przechodząca po tych pasach kobieta o mało nie wpadła pod samochód. — Jak, leżesz krowo — usłyszała od kierowcy*» (Znikające rasy, *Gazeta Krakowska*), назви спільного роду (усього — 32 слова, з них 15 лексем в українській мові, та 17 — у польській), причому більшість становлять зооморфізми з пейоративними відтінками у значенні, вони позначають: 1) моральні якості людини (укр. *собака, цан, бугай, стерв'ятник, пес, пацюк* «перен., зневажл. Про людину лякливої, підлої вдачі» [СУМ, т. 6, с. 102]: «— *Нарада? —.. крикне котрийсь з гурту солдатів... — Так воювати можна! До переможного кінця! Тилові пацюки!*» (Андрій Головка); пол. *szakał, matka, hiena*); 2) розумові здібності людей (укр. *баран, мавпа*; пол. *wielbłąd, dudek, żyrafa*); 3) людську поведінку (укр. *півень, ворона, свиня*; пол. *goryl, dzik, pies, świnią, kogut, baran* «człowiek uważany za głupiego» [12]: «*Ufam dociekliwości czytelników. Nie wszyscy są baranami*» (Dyskusja wikipedysty); 4) фізичні особливості людини (укр. *корова, видра, пацюк, кобила*; пол. *bawół, koń, krowa* та ін.).

Зооморфна метафора, що містить опозицію тварина — людина, спирається на відмінність рис, які підкреслюють етнічну свідомість. На основі зіставлення двох мов виявлено безеквівалентну лексичку — 19 назв в українській мові (*черепаха, бабак, бджола, горлиця, каракатиця, єхидна, жуук, лань, ластівка, лебідь, пава, павук, перепілка, риба, сич, соловей, чайка, шуліка, ягня*) та 13 назв в польській (*bocian, borsuk, czarła, indyk, jaszczurka, kawka, kret, kura, sikora, sowa, skowronek, słoń, wiewiórka*), причому ця «безеквівалентність, є сигніфікативною, пов'язаною з відсутністю поняття при наявності денотату» [7, с. 73].

Безеквівалентні зооморфізми містять переносні назви тварин, що є національно-маркованими та характерні для мовців однієї слов'янської культури [1]. Наприклад, слово *черепаха* немає переносного значення в польській мові, пор. в українській: «перен., розм. Вайлувата, млява людина» [9, т. 11, с. 306]: «— *Прошко, черепаха ти несусвітня, де ти там?*» (Спиридон Добровольський, Очаківський розмір).

До **безеквівалентних назв**, які позначають жінку, належать: укр. *лань, ластівка, перепілка, пава, горлиця* «ласкаве звертання до дівчат та жінок» [9, т. 2, с. 132]: «— *Дівчино, горлице, коли б ти знала, якого жалю ти мені завдала! — подумав Микола, глянувши на Мокрини*» (Нечуй-Левицький); пол. *kawka, kura, jaszczurka* «pot. złośliwa kobieta» [12]: «*Zastanawiałam się, kto za tym stoi, ale to przecież oczywiste — to Iwona, ta jaszczurka!*» (<https://pl.wiktionary.org/wiki/jaszczurka>).

Зооморфізмів, що позначають назви спільного роду, — 24 слова (укр. *черепаха, бабак, бджола, каракатиця, єхидна, жуук, лебідь, павук, риба, сич, чайка, шуліка, ягня, соловей* «перен., розм. Людина, яка має гарний, перев. високий голос і володіє мистецтвом співу» [9, т. 9, с. 444]: «*У золоті моря очей дивлюсь не надивлюся... Я — України соловей*» (Володимир Сосюра); пол. *bocian, borsuk, czarła, indyk, jaszczurka, kret, sowa, skowronek, słoń, wiewiórka*).

Назви з пейоративним відтінком (усього — 19 лексем) ми об'єднали у лексико-семантичні групи, що позначають людей: 1) за фізичними особливостями (укр. *бабак, каракатиця, риба, черепаха*; пол. *słoń*), 2) моральними якостями (укр. *єхидна, жуук, сич, павук*: «перен., розм. Той, хто експлуатує інших, відзначається жорстокістю, підступністю, хитрістю у ставленні до кого-небудь» [9, т. 6, с. 8]: «*Пізнавав [Рафалович] повітових павуків по їх сітях і повітових цапанів по тих слідах їх пазурів, які стрчав на своїх клієнтах*» (Іван Франко); пол. *wilk, kret* «o człowieku działającym podstępnie» [12]: «*Tajemnicą poliszynela jest to, że w miejskiej policji działał kret, policjant sprzyjający ze złodziejami*» (Marian Śatała, *Strzeż się kieszonkowców, bo policja cię nie obroni*), 3) за поведінкою як сукупністю людських дій і вчинків (укр. *пава, шуліка, ягня*; пол. *borsuk, czarła, jaszczurka, sowa, skowronek*).

Меншою є кількість назв з меліоративними відтінками переносних значень (загалом — 14 слів), що поділено на лексико-семантичні групи зооморфізмів, які переносно називають людей: 1) за фізичними особливостями (укр. *бджола, лань, соловей*; пол. *indyk, wiewiórka* «pot. kobieta o rudych włosach» [13]: «*Mówił o niej wiewiórka, mówił że jest ruda, sprytna, mata, zwinna... i urocza*» (źródło: Internet); 2) поведінкою (укр. *горлиця, ластівка, лебідь, перепілка, чайка*; пол. *kawka, kura, sikora*); 3) місцем у суспільстві (пол. *bocian*).

Інтерпретативний характер сприйняття навколишнього середовища людиною виявляється в особливостях вербалізації зоосемічного фрагмента картини світу в українській і польській мовах. Знання про тварин нерівномірно представлені в обох мовних системах, починаючи від узагальнення характеристик тварин і закінчуючи докладним описом їх поведінки. У зібраному нами матеріалі наявні метафори-універсалиї, синонімічні найменування, а також унікальні зооморфні метафори, що представляють національно-культурне тлумачення образів тварин в мові українського та польського

етносів. Кількісна перевага негативно оцінних зооморфізмів в обох розглянутих мовах пов'язана з асиметричним характером оцінної шкали, на якій позитивна оцінка притаманна нормі, а на відхиленнях від норми зосереджено головну увагу мовців.

Перспективи дослідження вбачаємо в подальшому зіставному вивченні зооморфізмів у різних слов'янських мовах, оскільки вони становлять важливий фрагмент картини світу слов'ян.

Література

1. Войцева О. А. Польська національно маркована лексика у східнослов'янських мовах. *Слов'янські читання: літературознавчий та лінгвокультурологічний аспекти* : зб. наук. ст. Одеса : Астропринт, 2016. С. 337–344.
2. Голубовська І. О. Етнічні особливості мовних картин світу. Київ : Логос, 2004. 282 с.
3. Заремська І. М. Мовна картина світу як об'єкт лінгвістичних досліджень. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Сер. 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови*. Київ : 2011. Вип. 7. С. 396–402.
4. Дем'яненко Н. Б. Образне вживання назв тварин у порівняннях і метафорах (на матеріалі польської, української та російської мов). *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ, 2010. Вип. 30. С. 391–395.
5. Лобур Н. До характеристики зооморфізмів (на матеріалі української та чеської мов). *Проблеми слов'янознавства*. Львів, 1999. Вип. № 50. С. 102–106.
6. Міхеєва Т. І. Зооморфізм у термінологічній системі української мови. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса, 2017. № 27, т. 1. С. 19–21.
7. Пахомова С. М. Словацька безеквівалентна лексика : визначення об'єкта. *Studia Slavistica : Словацька філологія в Україні* : зб. наук. ст. Ужгород : Вид-во О. Гаркуші, 2014. Вип. 15. С. 65–75.
8. Ужченко Д. Форми виявлення культурно-національної семантики українських зоофразеологізмів. *Лінгвістичні студії*. 2000. Вип. 6. С. 292–296.
9. СУМ-11 — Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1970—1980.
10. СУМ-20 — Словник української мови : в 20 т. / [голов. наук. ред. В. М. Русанівський; наук. керівник проекту В. А. Широков]. Київ : Наук. думка, 2010–2022. URL : <https://sum20ua.com/>
11. Czajiga A. Uskrzydłona przenośnia — na materiale metafor pola semantycznego ptaki (w języku polskim, rosyjskim i angielskim). *Słowianie w Europie : historia, kultura, język*. Kraków : Collegium Columbinum, 2004. S. 295–302.
12. SJP — Słownik języka polskiego PWN. Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN. URL : <https://sjp.pwn.pl/>
13. WSJP PAN — Wielki słownik języka polskiego PAN / Redaktor naukowy Piotr Zmigradzki. URL : <https://wsjp.pl/>

References

1. Voytseva, O. A. (2016), “Polish nationally marked vocabulary in East Slavic languages”, *Slavic readings : literary and language cultural aspects* : coll. of science articles [“Pol's'ka natsional'no markovana leksyka u skhidnoslov'yans'kykh movakh”, *Slov'yans'ki chytannya : literaturoznavchyy ta lnhvokulturolohichnyy aspekty* : zb. nauk. st.], Astroprint, Odessa, pp. 337–344.
2. Holubov's'ka, I. O. (2004), *Ethnic features of language patterns of the world [Etnichni osoblyvosti movnykh kartyn svitu]*, Logos Publishing House, Kyiv, 282 p.
3. Zaremska, I. M. (2011), “Language picture of the world as an object of linguistic research”, *Scientific journal of the National Pedagogical Drahomanov University, Ser. 10 : Problems of grammar and lexicology of the Ukrainian language* [“Movna kartyna svitu yak ob'yekt lnhvistychnykh doslidzhen”, *Naukovyy chasopys Natsional'noho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova, Ser. 10 : Problemy hramatyky i leksykolohiyi ukrayins'koyi movy*], Kyiv, Issue 7, pp. 396–402.
4. Dem'yanenko, N. B. (2010), “Figurative use of animal names in comparisons and metaphors (based on Polish, Ukrainian and Russian materials)”, *Language and conceptual pictures of the world* [“Obrazne vzhyvannya nazv tvaryn u porivnyannyakh i metaforakh (na materiali pol's'koyi, ukrayins'koyi ta rosiys'koyi mov)”, *Movni i kontseptual'ni kartyny svitu*], Kyiv, Vol. 30, pp. 391–395.
5. Lobur, N. (1999), “To the characterization of zoomorphisms (based on the material of the Ukrainian and Czech languages)”, *Problems of Slavic studies* [“Do kharakterystyky zoomorfizmiv (na materiali ukrayins'koyi ta ches'koyi mov)”, *Problemy slov'yanoznavstva*], Vol. 50, Lviv, pp. 102–106.
6. Mikhyyeva, T. I. (2017), “Zoomorphism in the terminological system of the Ukrainian language”, *Scientific Bulletin of the International Humanities University* [“Zoomorfizm u terminolohichnyy systemi ukrayins'koyi movy”, *Naukovyy visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*], No. 27, vol. 1, Odessa, pp. 19–21.
7. Pakhomova, S. M. (2014), “Slovak non-equivalent vocabulary : object definition”, *Studia Slavistica : Slovak philology in Ukraine* : coll. of science articles [“Slovats'ka bezekvivalentna leksyka : vyznachennya ob'yekta”, *Studia Slavistica : Slovats'ka filolohiya v Ukraini* : zb. nauk. st.], O. Harkusha Publishing House, Uzhhorod, Issue 15, pp. 65–75.
8. Uzhenko, D. (2000), “Forms of identifying the cultural and national semantics of Ukrainian zoophraseology”, *Linguistic studies* [“Formy vyyavlennya kul'turno-natsional'noyi semantyky ukrayins'kykh zoofrazeolohizmiv, *Lnhvistychni studiyi*], Issue 6, pp. 292–296.
9. SUM-11 — *Dictionary of the Ukrainian language* : in 11 vol. / Academy of Sciences of the Ukrainian SSR, In-t of Linguistics [*Slovnyk ukrayins'koyi movy* : v 11 t. / AN URSS, In-t movoznavstva], I. K. Bilodid (ed.), Naukova dumka Publishing House, Kyiv, 1970–1980.
10. 10. SUM-20 — *Dictionary of the Ukrainian language in 20 volumes (2010–2022)* [*Slovnyk ukrayins'koyi movy* : v 20 t.], V. M. Rusanivskyi, V. A. Shirokov (eds.), Naukova dumka Publishing House, Kyiv, available at: <https://sum20ua.com/>

11. Czapiga, A. (2004), “Uskrzydłona pożywia — na materiale metafor pola semantycznego ptaki (w języku polskim, rosyjskim i angielskim)”, *Stowianie w Europie : historia, kultura, język*, Collegium Columbinum Publishers, Kraków, ss. 295–302.

12. SJP — *Słownik języka polskiego PWN*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, available at : <https://sjp.pwn.pl/>

13. WSJP PAN — *Wielki wotkyn języka polskiego PAN*, P. Źmigrodzki (red.), available at : <https://wsjp.pl/>

Olena A. VOYTSEVA,

Doctor of Philological Sciences (Grand Ph. D), Professor, Head of General and Slavic Linguistics Department, Odesa I. I. Mechnikov National University; 24/26 Frantsuzky blvd., Odesa, 65058, Ukraine; e-mail: movoznavstvo98@gmail.com.
com; ORCID ID: 0000–0002–3460–4545.

Yulia S. MALYCHENKO,

4th year student of the Faculty of Philology, Odesa I. I. Mechnikov National University Odesa I. I. Mechnikov National University; 24/26 Frantsuzky blvd., Odesa, 65058, Ukraine; e-mail: movoznavstvo98@gmail.com.

SYMBOLIC NATURE OF ZOOMORPHIC METAPHOR IN UKRAINIAN AND POLISH LANGUAGE CULTURES

Summary. The *purpose* of the article is to identify the specific features of semantic-symbolic and functional-pragmatic features of zoomorphic metaphors in modern Ukrainian and Polish. The *object* of the analysis is zoomorphic metaphors — figurative meanings of animal names fixed in the system of Ukrainian and Polish languages, which generalise knowledge and conceptions of the animal world in the context of human beings. The *subject* of the study is to identify the symbolic nature of zoomorphic metaphor in Ukrainian and Polish. The collected *material* contains universal metaphors, synonymous names, as also unique zoomorphic metaphors representing the national and cultural interpretation of animal images in the language of the Ukrainian and Polish peoples. *Prospects* of this research are in the further comparative study of zoomorphisms in different Slavic languages, since they occupy an important place in the Slavic worldview.

Key words: semantics, symbolic meaning, zoomorphic metaphor, linguoculture, Polish language.